

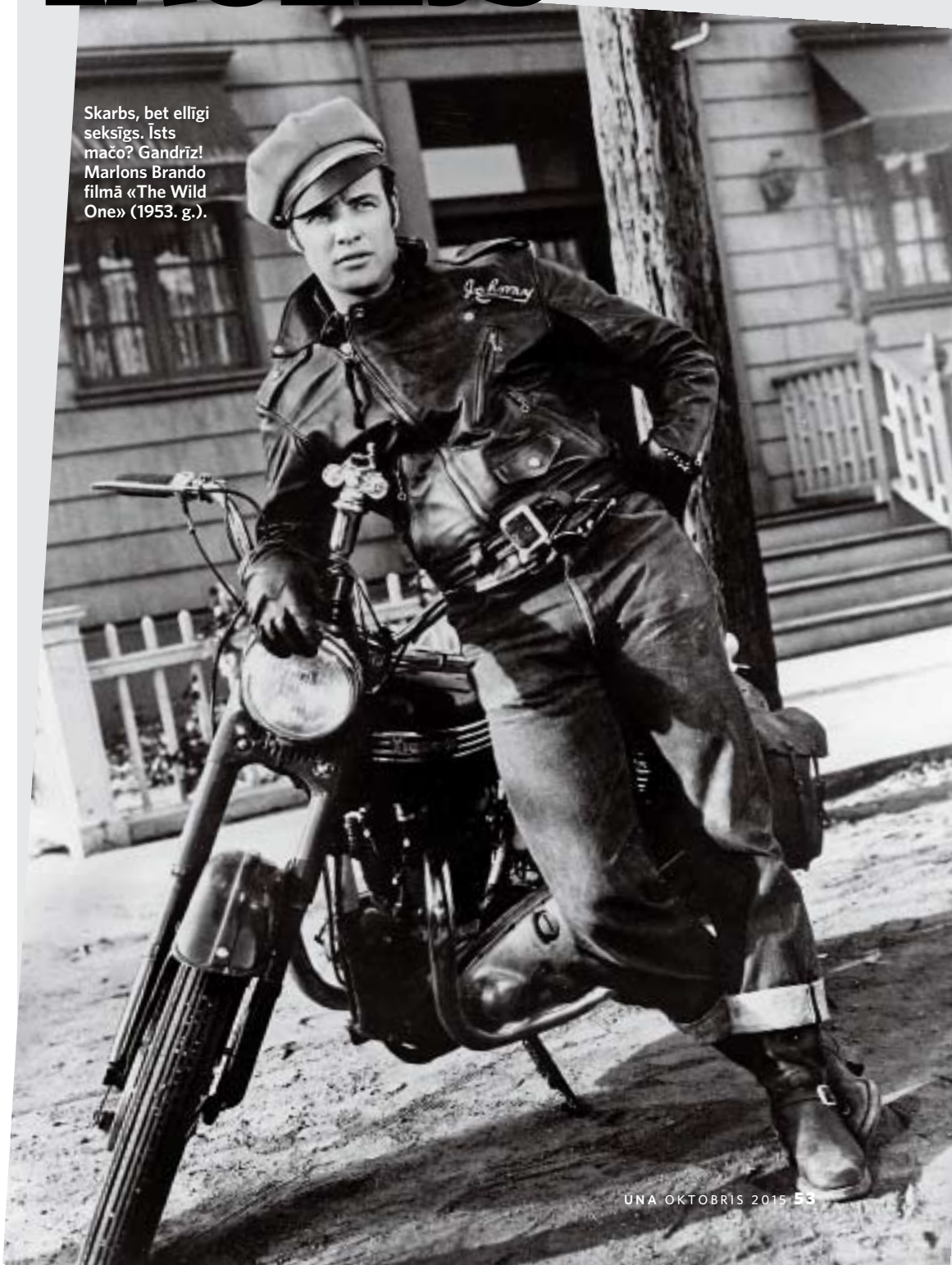
Mačo

SIRŽU LAUZĒJS

VIŅŠ IR STRAUJŠ,
PAŠPĀRLIECINĀTS UN
VĪRIŠĶĪGS. TAJĀ PAŠĀ
LAIKĀ SKARBI
ROMANTISKS. UN
NENORMĀLI SEKSĪGS.
MAČO. IMIDŽS, KAS
POPULARITĀTI IEGUVIS
JAU SENĀ PAGĀTNĒ.

Termins «mačo» cēlies
no spāņu valodas un
tulkojumā nozīmē
vīrišķā būtību jeb
vienkārši «tēviņš».

Skarbs, bet ellīgi
seksīgs. Īsts
mačo? Gandrīz!
Marlons Brando
filmā «The Wild
One» (1953. g.).

**Konstantins
Bogomolovs,**
imidža dizainers un
modes analītiķis

Mačo-kovbojs

Pieņemts uzskatīt, ka mačo imidžs radies pagājušā gadsimta 30. gadu Holivudas vesternos brutāla meksikāņu kovboja izskatā. Tajā pašā laikā šī tēla prototipi bija atrodami jau senākā pagātnē, piemēram, musketieri 17. gadsimtā, huzāri 19. gadsimtā. Šo tēlu raksturīgākās pazīmes: kareivīgums un temperamentīgums, pārmērīga kāre uz alkoholu un sievietēm, seksualitāte un skarbā romantika. Starp citu, ik reizi šāds imidžs parādījies modē lielo karu priekšvakarā vai karu laikā. Iespējams, tā nav tikai sagadīšanās.

Holivudas 30. gadu vesterni vienkārši reanimēja sen aizmirstu musketieru-huzāru imidžu daudz skarbākā un brutālākā versijā un deva tam jaunu vārdu — mačo. Taču tajā laikā šis imidžs šķita kaut kas jauns salīdzinājumā ar klasiskā mīletāja tēlu, ko bija ierasts redzēt tālaika melodrāmās.

Mačo-kovbojs nav īpaši glīts, viņam nepiemīt elegance, viņš nedāvina sievietēm ziedus un mīlestības vārdā neveic varoņdarbus, viņš ir pārāk aizņemts ar savām vīrieša lietām. Viņš ir skarbs, vārdos

skops un jebkuru pārpratumu risina ar kulakiem. Viņa arīenē dīvainā veidā apvienojas nevižīgums un mežonīgs švītīgums. Attiecībā uz sievietēm īsts mačo iztieks bez ilgas aplidošanas un neprasa atļauju skūpstam. Raksturīgākā viņa iezīme — skarba, gandrīz dzīvnieciska seksualitāte, kurai pretoties nespēj pat nevainīga lēdija. Un, ja filmas desmitajā minūtē viņa atbild viņam ar plauku, tad četrdesmitajā minūtē pati iekrīt viņa apskāvienos, pametot ligavaini-aristokrātu vai vīru-dzēntlmeni. 30. gadu beigās Mačo tēls iziet no žanra «vesterns» rāmjiem un parādās kā centrālais Holivudas varonis,

Klārks Geibls — visspilgtākais pilsētas mačo imidža pārstāvis.

Roberts Teilors — meksikāņu kovbojs vesternā «Ride, Vaquero!» (1953. g.).

pārliecinoši nobīdot no pjedestāla melodramatiskā mīlnieka tēlu. Vai šis imidžs kļuva modīgs reālajā dzīvē? Tas atkarīgs no tā, ko uzskata par modi. Protams, līdz krūtīm atpogāti krekli, trīs dienu rugāji, meksikāņu iedegums tajā laikā vēl neparādījās Ņujorkas, Parīzes un Londonas ielās. Taču vesterna varoņu uzvedība izsauca atdarināšanas vilni, it īpaši gangsteru vidū.

Marlona Brando varonis ir skarbs, agresīvs, seksuāls, bet viņā nav mačo imidžam raksturīgā dienvidnieciskā temperamenta, dabiskās brīvības un romantisma.

Clark Gable look

Visspilgtākais novatoriskā pilsētas mačo imidža pārstāvis (precīzāk — radītājs) bija Klārks Geibls. Savu karjeru viņš sāka otršķirīgās skarbu un parupju gangsteru lomās. Taču, iemiesojot šos ne īpaši pievilcīgos tēlus uz ekrāna, viņam izdevās iekarot skatītāju simpātijas. Pat neskatoties uz to, ka viņa atveidotie varoņi bieži iekauti ja sievietes. Klārks Geibls kļuva par spilgtāko «MGM» studijas zvaigzni. Tiesa, izcīnot galvenās lomas, viņš ne daudz mikstina savu imidžu un pārvēršas no brutāla mačo daudz civilizētākā versijā — siržulauzējā ar nekaunīgu skatienu un cinisku smaidu, tādējādi paslēpjot jūtīgo romantiķa sirdi.

Imidžs *Clark Gable look* (Klārka Geibla izskats) kardināli ietekmēja Holivudas modi. Divus gadus desmitus kinematogrāfijā daudzveidīgos variantos valda skarba, vīrišķīgais tēls, kuram faktiski nebija alternatīvas. Situācija sāka mainīties pēc Otrā pasaules kara. Novecojušais Klārks Geibls joprojām nekaunīgi met acu skatienu, skarbi skūpst filmu varones un saņem pretī plauku. Taču viņa pēckara kino partneres vairāk derētu viņam meitas lomā. Mačo-pensionāra tēls spēja savaldzināt viengados vecākas kundzītes — Geibla pielūdzējas, bet jaunajai paaudzei izraisīja smaidu.

Uz kādu laiku šo stafeti pārņēma Marlons Brando baikeru lomā kultā filmā «The Wild One» 1953. gadā. Tomēr Brando imidžs īsti nebija mačo. Viņa varonis ir skarbs, agresīvs un seksuāls. Taču viņā nav dienvidnieciskā temperamenta, dabas dotas brīvības, varonīgā romantisma. Bez šīm pazīmēm nekādi nevar būt mačo, bet vienkārši krutais puisis ādas jakā vai piepilsētas huliģāns.

Mačisms un feminisms

1960. gadā mačo imidžs gandrīz pilnībā iziet no modes. To nomaina intelektuāļi, kas apveltīti ar izsmalcinātu gaumes izjūtu, bohēmiski mākslinieki un infantili botāniķi (izņēmums bija baikeri, rokeri, kuri aizņēmas no Marlona Bardo tēla ādas jaku un viņa brutālo seksualitāti). Vārds «mačo» kļūst par sinonīmu vārdam «nemoderns», «reakcionārs», dažbrīd ir pat lamu vārds.

60. gadu feministes izgudro terminu «mačisms», kas nozīmē rupju vīriešu ietekmi sabiedriskajā dzīvē un ģimenes attiecībās.

Tikai 20. gadsimta 70. gados mačo sāk pamazām atgriezties modē. Sākumā kā personāžs erotiskajā un pornoindustrijā, ģērbies kovboja, policista vai jūrnika tērpā. Pēc tam 1980. gadā tas ienāk kinematogrāfijā un šovbiznesā ar Adriāno Čelentāno, Lorenzo Lamasa, Džordža Maikla un it īpaši Fredija Merkūrija tēlu. Un visbeidzot mačo imidžs parādās arī vīriešu komercmodē: jaka «gaučo», kovboja zābaki, dziļi atpogāti krekli un ķieģelbrūns iedegums, trīsdienu rugāji un agresīva seksualitāte, tekila un muzikālie hiti latino stilā. Tūkstošiem «jaunizcepto» mačo parādās pilsētas ielās visā pasaulē. Taču pats galvenais — šis imidža notikums vēsturē bija vēl priekšā.

Antonio Banderasa atveidotā personāža imidžs filmā «Desperado» — mūsdienu mačo versija.

Šovbiznesā mačo imidžu izmantoja ne viens vien mūziķis — (no kreisās) Fredijs Merkūrijs, Džordžs Maikls un Enrike Iglešias, viens no mūsdienu sekssimboliem. Joprojām Enrike Iglešias neatstāj vienaldzīgu nevienu savu pielūdzēju.

Ugunīgais («Desperado») mačo

1995. gadā uz ekrāniem iznāk Roberta Rodrigesa filma «Desperado». Primitīvs sižets, banāli dialogi un nevērības cienīgi specefekti. Un neticams panākums. Noslēpums vienkāršs: harismātisks un ļoti stilīgs galvenā personāža imidžs, kuru atveido Antonio Banderass. Viņš ne tikai reanimē 30. gadu klasiku — Banderass radīja mūsdienu versiju mačo imidžam, atgriežot tam īsto formu un saturu, kā arī labo vārdu.

Viņš ir skarbs un nekaunīgs, bet ne rupjš. Viņš ir seksuāls un iekārojams, bet ne narciss, romantisks, bet bez salkanuma piedevas, viņš ir mačo bez mačisma. Arī viņa stils ir nevainojams — dabīgs nevižīgums ar vieglu latino piesitienu, bet bez meksikāniskas maskarādes. Ne velti Banderasa tērps (krekls bez apkakles nomazgātā krāsā, nodiluši melnas krāsas džinsi un katoļu krustiņš, iekārts diegā) uzreiz iemantoja «Desperado» klasiskā stila statusu.

Ar šo stilu savu karjeru šovbiznesā sāka vēl viens mūsdienu sekssimbols — Enrike Iglešias. Savos pirmajos videoklipos viņš parādījās klasiskajā mačo imidžā — ar trīs dienas neskūtu bārdu, tērpiens krekla, kura piegriezums aizņemts no Banderasa varoņa filmā «Desperado», skatienu no pieres apakšas, un tam visam klāt efektīga romantisma deva. Laika gaitā viņa romantisms aizvien plašinās un Iglešiasa tēls iemieso sevī raudošo mačo.

Mačo vai narciss?

21. gadsimtā mačo tēls turpina būt visseksuālākais vīrieša tēla imidžs. Tas nepazūd no kinoekrāniem un muzikālajiem videoklipiem, no modes un erotisko žurnālu lappusēm. Tas joprojām ir populārs arī reālajā dzīvē. Taču, pirms «pielaikt» mačo imidžu, vīrietim būtu rūpīgi jāieskatās spogulī. Tas vairāk piestāv tumsnējiem vīriešiem ar meksikāņu, spāņu, itāļu, čigānu vai kaukāziešu ārieni. Skandināvu blondīnam šis tēls nepiestāv, tas viņam neder pēc būtības.

Vizuālā tēla elementi

● Faktūra

Mačo imidžam ļoti svarīga ir āriene: dienvidu etniskais tipāžs, vīrišķīgi, parupji vaibsti, izteiksmīgas, tumšas uzacis, stepes iedegums. Trīs dienas nedzīta bārda.

● Matu sakārtojums

Pagari, it kā sen nebūtu griezti. Tumšs matu tonis, bet iespējamās arī saulē izbalējušas šķipsnas. Viegli vijīgas matu cirtas ar mitruma efektu.

● Garderobe

Apģērbā jaušama neuzkrītoša nevižība — panēsāti džinsi, izstaipti sporta krekli, nomazgāts krekls —, bet ne saplēsts, novalkāts apģērbs. Uzsvars uz rupjiem audumiem (džinss, āda, zamšs, rauļņš lins) un etniski, it īpaši latīņamerikāniski motīvi. Brutāla vīriešu bižutērija, metālisks ķēdītes, ādas šņores, medaljoni, kuloni ilknā formā, čigāniski auskari. **U**